

UNIVERSITAS **MAGASINET**

UNIVERSITAS **MAGASINET**

UNIVERSITAS **MAGASINET**

UNIVERSITAS **MAGASINET**

UNIVERSITAS **MAGASINET**

UNIVERSITAS **MAGASINET**

AMT

INNHold

Bokhylla	3
Teaterreportasje	4
Perspektivet	10
Glimtet	12

REDAKSJONEN

ANSVARLIG REDAKTØR
Alida de Lange D'Agostino

MAGASINREDAKTØR
Dagny Mathilde Mohn

DESKSJEF
Mona Soopalu

MAGASINFOTOSJEF
Tobias S. Mandt

Forside: Mona Soopalu

Bidragstere: Mina Wikeby, Peder Nyeggen, Sara Aarøen Lien, Tora Vassnes, Aurora Ytreberg Meløe, Magnus Brandt, Adrian Misfjord.

Magasinet er et bilag i studentavisa Universitas. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

LEDER

PÅ TIDE Å TA BLADET FRA MUNNEN?

våge å heve stemmen, bryte ut av flokken, kan være skummelt. Å drite seg ut er tabu og frykten for å gå på trynet er iblant viktigere enn å si det man mener eller prøve noe nytt. Vi ble døpt generasjon prestasjon, en flinkis gjeng som skulle gjøre alt perfekt. Det fine med fengende merkelapper er at de sjeldent stemmer. De er generaliserende og vanskelig å kjenne seg igjen i. Men likevel, vi drikker mindre, trener mer, røyker mindre, får ikke barn ved uhell, er opptatt av gode karakterer og trygge karriereveier. Vi er tydeligvis redde for å si det vi tenker, vi orker ikke maset. I denne utgavens perspektiv kan du lese om en forsker som ikke ville bli avbildet, ikke av forfengelighet, men av frykt. En rapport fra Fritt Ord viste i 2021 at 44 prosent av unge hadde opplevd negative reaksjoner etter at de delte meninger i offentligheten. Forskere driver selvsensur, i frykt for at både kolleger og andre stemmer i offentligheten skal fryse dem ut av den offentlige samtalen. Iblant er det lettest å bare holde kjeft.

På neste side gir vi innblikk i bokhylla til en som på godt og vondt aldri ber folk holde kjeft. Podcastvert Wolfgang Wee har gjort karriere på å

la folk ta bladet fra munnen, til svært delte reaksjoner. Noen kritiserer ham for å være ukritisk, men åpenbart er det lange samtaler uten frykt for å si noe feil noe publikum vil ha. Man blir ikke en av Norges mest populære podcaster for ingenting.

At publikum liker det ufiltrerte, viser seg også i teaterverden.

– Om det er politisk ukorrekte ting, eller vi sier ord man egentlig ikke burde bruke, *so be it*, forteller skuespiller Deniz Kaya Universitas i magasinet sak om høstens teatersensasjon.

Iblant er det lettest å holde kjeft

Forestillingen “Sorte Gutter Gråter Ikke” har gått for fulle ... leiligheter. Flere publikummere har sett det flere ganger. Å høre unge menn snakke usjenert er noe nytt for mange. Fem gutter med minoritetsbakgrunn har laget en guttekveld av en forestilling og truffet en nerve de store teaterscenene sliter med å finne.

Disse menneskene har evnet å gjøre noe de fleste vegrer seg for. Å si det de mener. Én har virkelig fått kjenne omverdenens vrede, resten har gjort det med stor suksess og stående applaus. Iblant er det lettest å bare holde kjeft, men så innmari kjedelig om du gjør det.

Dagny Mathilde Mohn

tekst: **PEDER NYEGGEN**
foto: **SARA AARØEN LIEN**

I BOKHYLLA TIL WOLFGANG WEE: – JEG HAR EN DRØY, DRØY TEORI OM KARDEMOMME BY

I bokhylla hjemme hos podcastvert Wolfgang Wee på Fornebu finner vi både selvhjelpsbøker som “The Subtle Art of not Giving a F*ck”, Snorresagaene og vikinghistorie, samt en eklektisk perlerad med skjønnlitteratur. Hvilke bøker har egentlig formet den unge og gamle Wee?

– Jeg flagger ikke så veldig mye hva jeg leser. Det imponerer jo ingen. Her er det jævla mye ymse.

– *Jeg ser du har Myrbråtenfortellingene av Thure Erik Lund fremme. Den er jo eksentrisk?*

– Den har jeg fått som pensum. Jeg skriver på noe greier selv, så har jeg en redaktør i Aschehoug som synes det er veldig morsomt, men ikke bra nok. Han er sånn: “Her er litt inspirasjon. Les denne, dette er gøy, dette er veldig deg.” Så jeg har en svær to-do-list, en bunke der opppe.

– *Der på toppen av bokhylla?*

– Jepp. Der står jo også Michel Houellebecq og Carl Frode Tiller. Det er vel det det går mest i for tiden. Det er de jeg synes skriver best.

– *Hva legger du i det, at de skriver best?*

– Det bare treffer meg. Språket og setningene. Det er mørkt og morsomt. Michel beskriver hvor stusselig mannen kan være, virkelig mørkt; så har han plutselig noen hysterisk morsomme leddsetninger som kommer helt ut av det blå. Han gir fullstendig faen. Jeg tror jeg har vært igjennom alle bøkene hans. Jeg har til og med sett filmen.

– *Hvilken av dem? Vi snakker ikke da om...?*

– Den porno-greia har jeg ikke oppsøkt. Jeg fikk tak i “Kidnappingen av Michel Houellebecq” på en pirattjeneste. Det var jo noen innslag av prostituerte og porno der, også. Men den porno-greia... jeg vet ikke hvor mye utbytte man har av å se ham... du vet.

– *Det har du nok rett i. Hva med Tiller?*

– Det er mange som kan skildre rommet og det objektive på sin måte, men Tiller klarer virkelig å presse saften ut av sosiale situasjoner. Han beskriver over flere sider stillheten mellom to mennesker, et gjesp, blikkene... sånt som alle legger merke til, men som kan være utrolig vanskelig å beskrive.

– *Du nevnte at det også er mye sakprosa i*

hylla?

– Det har vært mye sakprosa. Jeg har vært innom min radikale ateist-periode, sånn som alle andre gutter. Da leste jeg Christopher Hitchens, Richard Dawkins og den gjengen der. Så har jeg lest alt av Nassim Taleb. Og Daniel Kahneman, han har jeg lest to bøker av.

– *Du har lest hele “Tenke fort og langsomt? Kjenner du til noe som heter «Hawking-indeksen»?*

– Mhm, det har jeg. Og nei, nå må du opplyse meg her.

– *Det er en indeks laget for kødd av en mate-*

Jeg har vært innom min radikale ateist-periode, sånn som alle andre gutter

Wolfgang Wee, podcastvert

matiker gjennom lesedata fra Kindle, der han kartlegger hvilke bøker flest har kjøpt, men færrest har orket å fullføre. På førsteplass er “A Brief History of Time» av Stephen Hawking, hvor gjennomsnittskjøperen bare kommer seg gjennom 6,6 prosent av boka. På andreplass er “Tenke fort og langsomt” av Daniel Kahneman med 6,8 prosent. Det er et adelsmerke å ha fullført?

– Haha, ja, deler av det er dritkjedelig. Sånn er Taleb, også. Men han skriver jo vanskelig med vilje. Han er litt sånn rasshøl-type. Jeg pleier forresten å gå mye tilbake til Kahneman, skal liksom imponere en eller annen nabo, så sier jeg: “Har du hørt om ‘anker-effekten’»? Så skal jeg forklare det, så er det

WOLFGANG WEE

- Norsk podcastvert og tidligere programleder for NRK P3.
- Publiserte ukentlig podcasten “Wolfgang Wee Uncut” hvor han har lange samtaler med alt fra etablerte politikere, professorer og forfattere, til musikere, hobbyfilosofer og UFO-entusiaster. Podcasten er blitt Norges mest populære.
- Har fått kritikk av journaliststanden for ikke å stille kritiske spørsmål til gjestene sine.

sånn: “Faen, hvordan var det igjen, a?” Så må jeg tilbake og lese meg opp. Noe av greiene hans er sikkert litt debunka, også. Det er jo ti år siden den kom ut.

– *Hva med Taleb?*

– “Fooled by Randomness” av Taleb satte i gang en del prosesser i meg der jeg skjønnte hvor dum jeg var. Da tenkte jeg at jeg må bli mye klokere.

– *Har du noen kvinnelige forfattere du vil nevne? Jeg ser to stykker her, Hannah Arendt og Janne Matlary.*

– Nei, jeg har ikke så mange kvinnelige forfattere her. Det er en del som ligger i studio... hmm. Jeg ser forresten jeg har noe barnelitteratur her, om det er relevant? Jeg husker faktisk den første boka jeg leste i hele mitt liv.

– *Gjerne.*

– Det var Gummi-Tarzan, da jeg var rundt 6-7 år. Det var favorittboka mi. Så er det jo Kardemomme by. Den har jeg faktisk gått litt i dybden i nå i voksen alder. Jeg har en drøy, drøy teori om Kardemomme by. Jeg kan sikkert bli saksøkt av hele familien hans fordi den er så drøy. Når man begynner å dykke litt ned i Egners fortid og reiser til Afrika... da skjønner man at Kardemomme by er en veldig spesiell by.

– *Jaha?*

– Og jeg røyker ikke weed en gang. Det er en skikkelig sånn weed-teori. Men... nei, den kan vi holde utenfor. Hmm, ja, så det er jo Kahneman, Taleb, Houellebecq. Og Tiller har jeg lest fryktelig mye av. Favoritten må bli “Innsirkling”. Hele skiten, hele trilogien. Den er jo jævlig bra.

– *Han skviser saften ut av sosiale situasjoner?*

– Ja, han klarer å avdekke hva som står på spill. Det står ikke noe på spill for verden og samfunnet, men det står noe på spill for dem... relasjoner, følelser som selvfølelse og selvrespekt. Det er jævlig intenst.

TEATERNORGE ER I ENDRING

EN GUTTEKVELD UTE

tekst: **TORA VASSNES**

foto: **AURORA YTREBERG MELØE**

Teaternorge sliter med billettsalget, men unge oslofolk står i kø for å få billetter til forestillingen Sorte Gutter Gråter ikke. Fem gutter som diskuterer homofili, Islam, ekskjæresten og fedre rundt et stuebord, har snudd teaterverden på hodet.

– Jeg var her forrige uke, da var det bare hvite folk. Jeg ville se det igjen med «broren min», forteller Helena Emnenu.

Universitas står foran Helena Emnenu og Amar Singh i køen i trappa Hos Arne, en halvtime før forestillingen *Sorte gutter gråter ikke* begynner. Vi kan høre latter og rop fra etasjen over oss, der stykket skal spilles. Etter et kvarter dukker et hode hengende ned fra andreetasjen opp og roper at nå må vi komme opp. Vi tar av oss sko og jakker i det som er en helt vanlig leilighets-sentré og går inn i stua Hos Arne.

I sommer viste en rapport fra Kulturdirektoratet at teaterscener, konsertsaler og operaer over hele landet mistet 25 prosent av publikum etter pandemien. I september skrev Klassekampen at åtte av landets største teaterscener gikk med underskudd. Avdelingsdirektør i Kulturdirektoratet Torbjørn Urfjell

uttalte til Aftenposten at landets scener måtte eksperimentere for å trekke publikum inn. Det har guttene bak «Sorte Gutter Gråter Ikke» klart.

Siden forestilling hadde premiere i august har den høstet imponerende anmeldelser. Billettene ble solgt ut på timer, og guttene har vært Oslos snakkis de siste ukene. Tani Dibasey har regissert stykket, sammen med skuespillerene Deniz Kaya, Rafid Arsalan Islam, Mohammed Aden Ali og Taume P. Dery. Stykket forsøker å beskrive det å være ung mann med flerkulturell bakgrunn, en gruppe som ofte blir stereotypisert og misforstått.

SAKEN FORTSETTER >>

SORTE GUTTER GRÅTER IKKE SOLGTE UT ALLE BILLETTENE PÅ FÅ TIMER.

OM DET VANLIGE

Vi bruker mye av oss selv i forestillingen. Det koster.

Mohammed Aden Ali, skuespiller

KÅT AV HEMOROIDEKREM

Et stort spisebord er plassert midt i rommet. På bordet står tente stearinlys og en liten JBL-høytaler som spiller noe Ne-Yo fra 2008. Ganske koselig. Rundt bordet sitter Deniz Kaya, Rafid Arsalan Islam, Mohammed Aden Ali, Taume P. Dery og Tani Dibasey. Publikum strømmer inn i leiligheten og tar plass som fluer på veggen under en guttekveld litt utenom det vanlige.

Regissør Dibasey tar opp et videokamera og ber kompisene spille ut ulike situasjoner. Det er litt kødd og litt serr. De er jo tross alt skuespillere. Seansen tar en brå slutt da han ber Deniz Kaya og Rafid Islam kysse. Det gidder ikke Rafid å bli med på.

– Du er skuespiller Rafid, du må klare å spille en gay rolle. Jobben din er å speile samfunnet rundt deg, sier Kaya.

– Man kan være skuespiller uten å kysse gut-

ter eller slikke fitte, svarer Islam.

Dette starter en lengre samtale om homofili. Er man gay hvis man kysser en gutt? Er man gay om man nesten puler en gutt, men lar vær? Er man gay om man blir kåt av å smøre rumpehullet sitt med hemoroidekrem? Du er bare gay om du puler en fyr, men ikke om du blir tatt i rumpa selv. De fleste i publikum ler, men andre stirrer hardt ned i bakken når guttene krangler høylytt om homofili, koranen og sex. Ubehaget er til å ta og føle på.

SNAKKE UFILTRERT

For Deniz Kaya var det viktig at dette stykket bare skulle vise en guttegjeng som snakket sammen, helt ufiltrert. I samtale med Universitas etter stykket, forteller han at han tror folk ikke er så åpne i frykt for å si feil ting.

– Om det er politisk ukorrekte ting, eller vi sier ord man egentlig ikke burde bruke, so be it.

Mohammed Aden Ali tror vi alle er for opptatt av å si de riktige tingene. I teater og kunstener generelt føler han at folk ikke tør å være helt ekte. Før den aller første forestillingen måtte guttene holde hender og minne hverandre på at de stod sammen i dette.

– Vi bruker mye av oss selv i forestillingen. Det koster, sier Ali.

Samtalene stykket baserer seg på er enten improviserte, med anekdoter fra guttenes liv, eller hentet fra opptak de har hatt fra tidligere guttekvelder. Hver forestilling er annerledes, den ene kvelden snakker de om kjærlighet, den andre om homofili. Det kommer an på hva de føler den dagen. Det skal være ekte, genuint, personlig. Gjenkjennbart.

– Jeg tror alle som går ut herfra tenker at det er digg at vi bare snakker ærlig. Man kjenner seg igjen i det, sier Kaya.

DENIZ KAYA MENER DET ER VIKTIG Å SNAKKE UFILTRERT.

HOLD KJEFT, PAPPA

I en av stykkets sterkeste scener imiterer Dibasey sin egen far. Som ung gutt hadde Dibasey et androgynt uttrykk, en drøm om å bli skuespiller. Han var en skuffelse for sin far, og selv om han skulle ønske det ikke betydde noe, så gjorde det vondt.

– Det er faren min, og jeg vil gjøre ham stolt, men min største frykt er å bli som han.

Med en Munkholm i hånden sjangler han rundt, skjeller ut vennene sine og snøvler med en tykk, påtatt aksent. Det som først startet som en morsom etterligging, tar over hele ham og tvinger rommet til å kjenne på ubehaget. Han roper til guttene at han er skuffet. Tenk på alt han har gjort for dem. Hva har de noen gang gjort for ham? Er dette takken?

Guttene virker plutselig små, de setter seg tettere inntil hverandre og ber ham roe seg ned. Dibaseys far bryter opp de morsomme, ærlige samtale, og guttene må skamme seg. Skamme seg over å være skuespillere, skamme seg over å dele.

– Hold kjeft og se på meg når jeg snakker, roper Dibasey.

Men oppgjørets time kommer. Guttene reiser seg opp og samler seg rundt farskikkelsen. De kaster ham ned i bordet, Kaya setter seg oppå ham, legger en pute over ansiktet hans, og kveler pappas stemme.

Hold kjeft og se på
meg når jeg snakker

Tani Dibasey, regissør

SAKEN FORTSETTER >>

Om det er politisk ukorrekte ting, eller vi sier ord man egentlig ikke burde bruke, so be it.

Deniz Kaya, skuespiller

SÆREGEN FORM

Anmelder i Aftenposten, Per Christian Selmer-Anderssen, mener at de etablerte teatrene, som Nationalteatret, ikke tør å ta tak i debattene som rører seg i samfunnet i dag. Der "Sorte Gutter Gråter ikke" evner å skape debatt og engasjere publikum, klarer ikke de etablerte teatrene å treffe den samme nerven.

– Det som gir "Sorte Gutter Gråter Ikke" sprengkraft er at det tar opp temaer som faktisk angår oss som lever i dag, sier Selmer-Anderssen.

Ibsen kan godt si noe eksistensielt viktig om hvordan det er å være menneske i dag, men verken Jon Fosse eller Shakespeare kan si noe om hvordan datinglivet funker eller hvordan det er å være ung minoritet i 2023, fortsetter Selmer-Anderssen.

I en analyse i Aftenposten trekker han frem høstens ulike publikums-hitter, som alle har til felles at de er eksperimentelle og appellerer til unge. Forestillinger som "Rasisten" i kjelleren på Oslo Nye og "Fuckgirl" hos Teatret Innlandet, i tillegg til "Sorte Gutter Gråter Ikke", trakk store mengder publikum. Alle «Rasistens» forestillinger var utsolgt før premieren.

Den konfronterende stilen i "Sorte Gutter Gråter Ikke", der de interagerer med publikum og tvinger dem til å tenke, gir forestillingen en særegen form. Det kan ikke spilles på store scener, med de normene de etablerte teatrene krever, fordi stykkets styrke ligger i intimiteten med publikum, spontaniteten i dialogen og den ærligheten uforutsigbarheten skaper. Det er dette som gjør at de trekker et yngre og nytt publikum.

TANI DEBASEY HAR VÆRT EN PÅDRIVER FOR EN TEATERKULTUR SOM TVINGER PUBLIKUM TIL Å TENKE.

IKKE ALENE

Helena og Amar er overbevist om at enhver person som var Hos Arne denne kvelden, har mye å tenke på. De er takknemlige for åpenheten guttene viser.

– Det er bare indoktrinert i oss at vi ikke kan snakke om disse tingene. Noen må begynne å bryte ned den veggen. Selv er jeg veldig åpen, fordi jeg tenker at fuck it, hvis jeg er åpen er det lettere for andre å være åpen mot meg, sier hun.

Amar synes det er godt gjort å ta opp så mye tematikk som har vært tabu da man var barn. Han sier at det å se menn dele så mye så rett frem, gjorde noe med ham.

– Tanker og følelser man ofte man tror at man sitter alene med er mer vanlig enn det vi tror. Det er fint å vite at vi er flere om det. Det åpner et rom for dialog og åpenhet. Ja til mer av dette!

Dibaseys far i stykket traff Helena, og beskrev følelsen av utilstrekkelighet hos sine foreldre. Hun forteller at hennes far er en respektert mann i det eritreiske miljøet, men han er veldig annerledes fra henne.

– Jeg ser opp til faren min og vil gjøre ham stolt. Samtidig vil jeg ikke bli helt lik ham. Det var veldig digg å vite at jeg ikke er alene om å ha den tanken.

NO ONE

Etter to og en halv time er stykket ferdig. Guttene avslutter i en stor omfavnelse i midten av rommet og synger Alicia Keys «No one». Publikum reiser seg og klapper i takt med det som kanskje er totusentallets mest lidenskapelige popsang. De to guttene på raden bak meg rekker hendene i været og roper at «No one, no one, no one can get in the way of what I'm feeling».

FORSKEREN SOM VAR REDD FOR Å SNAKKE HØYT

Når selv forskere som skal formidle sannheten driver med selvsensur, hvordan skal det gå med oss andre da?

tekst: **TORA VASSNES**

illustrasjon: **MAGNUS BRANDT**

I august var jeg på mitt livs første Arendalsuke. Min venninne og jeg beveget oss fra panelsamtale til panelsamtale, hun med åpne ører og interesse, jeg med en trykkende følelse av ærefrykt og fremmedgjøring.

Det var særlig én debatt vi hadde sett oss ut, med en kvinnelig forsker vi begge så opp til i panelet. Da samtalen var ferdig snudde jeg meg mot min venninne, som satt med tårevåte øyne og klappet iherdig. Hun hvisket meg inn i øret at hun bare måtte stille henne et spørsmål, og hun måtte ha et bilde

til Instagram. Sammen med noen eldre beundrere satt vi igjen til lokalet var tomt. I det forskeren begynte å bevege seg ut, tok venninnen min fart, løp etter henne, og avbrøt henne midt i en samtale. Venninnen min utfordret forskeren på noe hun hadde sagt, og de stod og diskuterte. Vi fikk stå og snakke med forskeren vi begge beundret lenge. Frem til venninnen min ba om en selfie.

Forskeren vegret seg nemlig for å bli avbildet. Det kom frem at hun ikke lenger hadde sosiale medier, det hadde hun kvit-

tet seg med for lenge siden. Hun fortalte at hun ikke har klart å heve seg over kritikken hun har fått, – hun har en for skjør sjel, sa hun. Hun kunne høre kallenavnene fra kommentarfeltene når hun møtte en fremmeds øyne på gata. Kolleger på jobb hadde kritisert henne så mye at hun slet med å uttale seg om et fagfelt hun har jobbet med i mange tiår.

Da jeg var liten tenkte jeg at en forsker var en som satt på et kontor med bokhyller til taket, som bar flosshatt og monokkel og

hadde et kjempestort hode. Jeg tenkte at en forsker kunne svare på alle spørsmål. Tiltiten til forskning er et tegn på at samfunnet har gjort noe riktig. Forskerne har etos, fordi de følger strenge normer, fordi deres ansvar som forskere fordrer dette. Forskere har ikke bare vanlig yringsfrihet, de skal forholde seg til den akademiske yringsfriheten. Den akademiske yringsfriheten medfører et samfunnsansvar for å opplyse oss om sin forskning, og et ansvar for å gjøre dette så riktig som mulig. Det er et skille mellom den akademiske yringsfriheten og den allmenne yringsfriheten ved at forskerne må følge en rekke kvalitetsnormer før de ytrer seg. Den akademiske yringsfriheten bygger på sannhetssøken, det er leting etter sannhet som er en forskers jobb. Som politiker kan man ytre seg litt som man vil. Man kan gråte på talerstolen og anklage politisk motstandere for å sleike imamer opp etter ryggen. Man kan til og med si at global oppvarming ikke er menneskeskapt, og at man *tror* koronavaksinen er farlig. Men forskere skal ikke snakke fra levra eller la følelsene renne over. De skal holde seg til sannheten. Slik har forskerne klart å opprettholde sin legitimitet. Det var derfor jeg ble bekymret da jeg møtte forskeren som var redd for å snakke høyt. Når ikke menneskene som jobber med å lete etter det som er sant, tør å si noe: Hvordan står det til med yringsfriheten da?

Blant oss unge i dag er det mange som er redd for å si noe i offentligheten. Fritt ords rapport fra 2021 viser at 44 prosent av unge har opplevd å få negative reaksjoner når de deler sine meninger i offentligheten. Enten har de blitt latterliggjort eller fått personkritikk. Jeg synes også det er skummelt å ytre meg om det jeg bryr meg om. Ofte lar jeg være å stille spørsmål fordi jeg er redd for å si noe galt. Jeg vil ikke virke dum og uvitende. Jeg vil gjerne være den som reker opp hånden i forelesningen, eller går opp til forskeren etter en paneldebatt i

Vi som samfunn skal ikke bare tåle å høre sannheten, vi skal ville ha den

Arendal, men frykten for å si noe dumt hindrer meg. Martha Nussbaum skriver om den sokratiske dialogen i hennes bok *Not for Profit*. Slavegutten som stiller spørsmålene i Platons *Menon* vinner diskusjonen, delvis fordi han ikke er arrogant. Han stiller spørsmål, og det er spørsmålene han stiller som er Platons bevis for at kunnskapen allerede finnes i oss. At vi mennesker reinkarneres er fremdeles tvilsomt, men at det å stille spørsmål gjør oss klokere er sant også den dag i dag. I motsetning til meg, er ikke min venninne

redd for å stille spørsmål. Alt hun vil er å få svar på sine spørsmål om verden, og hun skammer seg ikke for å spørre. Hun er ydmyk og nysgjerrig.

Anine Kierulf ledet et utvalg som skulle ta temperaturen i den akademiske yringsfriheten i Norge. Det kom frem i rapporten at en av hovedfiendene mot akademisk yringsfrihet er selvsensur. En av de største truslene er at forskere hindrer seg selv i å snakke. De er redd for å si noe dumt de og. De bekymrer seg for hvordan deres kollegaer, andre forskere, skal reagere. De tør ikke la seg intervju i frykt for hvordan mediene skal vinkle sakene, eller studenter i forelesninger som motarbeider visse holdninger. Forskere, som alle jobber med å søke etter sannhet, må alltid strebe etter å bygge en kultur hvor de støtter hverandre og klarer å diskutere fakta i offentligheten. Forskeren jeg møtte i Arendal, har jeg lenge beundret arbeidet til, ikke fordi jeg er enig eller uenig, men fordi det ligger årevis med studier og kompetanse bak. Hun er en viktig stemme i en vanskelig debatt, og var med på å nyanse den, selv når det var upopulært. Poenget hun kom med fikk kritikk, ikke fordi det var feil, men fordi det tvang oss til å tenke etter. Nå er hun redd for å snakke fordi kollegaer og yringsklimaet er for hardt. At ikke forskere klarer å ha nyanserte dialoger med hverandre, kan tyde på at de har mistet ydmykheten og er mer opptatt av å fremme seg selv enn sannheten. Går forskningen i en retning med mer selvsensur, for å please studentene i lesesalen, forskningskollegaer eller etatene som har bestilt en rapport, mister forskning sin verdi.

I møte med de store samfunnsutfordringene vi står overfor i dag, trenger vi akademisk yringsfrihet mer enn noen gang. Vi trenger også at vi hører på hverandre, stiller spørsmål, og diskuterer godt med hverandre. Vi skal ta store systemiske endringer, med klima, migrasjon og økende sosiale forskjeller. Temaer som, ironisk nok, forskere vegrer seg aller mest for å ytre seg om. I et miljø hvor man jobber for sannhet, må man klare å dele den. Og vi som samfunn skal ikke bare tåle å høre sannheten, vi skal ville ha den.

Hadde jeg vært alene i Arendal, ville jeg følt meg liten. Ved siden av min venninne, som snakker med alle hun møter, fikk jeg brukt uken til å lære. Om Arendalsuka er yringsfrihetens navle kan diskuteres. Men at det er fullt av mennesker med kunnskap er sikkert. Møtet med forskeren, som slet med å snakke høyt etter å ha forsøkt å nyanse våre blikk, rystet meg. Men tanken på at min venninne kanskje en dag ville oppleve det samme, rystet meg mer. Når det fremdeles finnes nysgjerrige mennesker, som er åpne, lyttende og spørrende, må vi jobbe for å beholde dem. Og ansvaret for at det skjer ligger på oss alle.

Underliggende grunn
Den første er an
alltid er Den and
ofte kalles det
si antagelsen om at det å være
normale eller viktige
å leve på, og at

foto: ADRIAN MISFJORD

«Fra Shiraz, sør i Iran. Et område hvor de har produsert vin i tusenvis av år. Et gammelt ektepar vokste opp i en landsby der alle levde av vinproduksjonen, men etter den islamske revolusjonen i 1979 ble dette forbudt og landsbyen forlatt. De har nå returnert, bygd seg en hytte, og produserer i skjul. Offentlig kan man kun selge rosiner.»